HLAHOLICE NA DVEŘÍCH KOSTELA SV. CYRILA A METODĚJE V BÍLOVICÍCH NAD SVITAVOU

farnost sv. Cyrila a Metoděje Bílovice nad Svitavou

Otážeš-li se slovanských spisovatelů: Kdo vám vytvořil písmena nebo knihy přeložil? Tu všichni to vědí a odpovídajíce řeknou: Svatý Konstantin Filosof řečený Cyril, ten nám i písmena vytvořil i knihy přeložil, a jeho bratr Metoděj. Takovou vzdělanost, bratři, dal Slovanům Bůh. Jemu budiž sláva a čest a moc a klanění nyní i vždycky i neskončené věky. Amen. **(Mnich Chrabr, konec 9. st.)**

Když v roce 863 na žádost velkomoravského knížete Rostislava přišli na naše území poslové východořímského císaře známí jako Cyril a Metoděj, přinášeli s sebou *„dar vzácnější nad všechno zlato a stříbro a drahé kamení“*. Tímto drahocenným darem bylo písmo vytvořené k zápisu prvního slovanského spisovného jazyka dnes označovaného jako staroslověnština. Autorem tohoto originálního písma, přesně vystihujícího všechny fonetické zvláštnosti slovanské řeči, byl geniální řecký učenec Konstantin Filosof, později zvaný Cyril.

Novým písmem, pro které se vžil název hlaholice, sepsali Konstantin s Metodějem první slovanské knihy. Jednalo se o překlady Evangelií, liturgických a právních knih a nakonec i celé Bible, ale také o původní literární tvorbu. Nadto dokázali ve své době nevídanou věc: prosadili u papeže schválení slovanského jazyka k užívání při bohoslužbách, ačkoli na Západě si toto privilegium dlouhá staletí držela pouze latina a řečtina. Tím byli Slované *„připočteni k velikým národům, které oslavují Boha svým jazykem“*. Stalo se tak především zásluhou Konstantinovy vzdělanosti a přesvědčivé svatosti. Jeho vášnivá obhajoba slovanské řeči jako před Bohem rovné s ostatními vyspělými jazyky dodnes budí údiv.

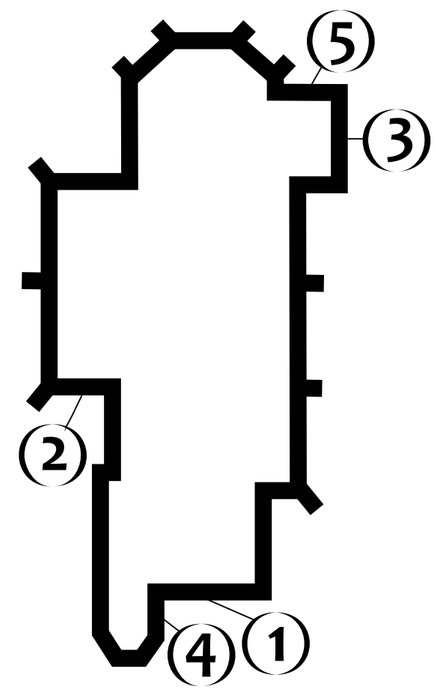
Vyhnání žáků Soluňských bratří z Velké Moravy po Metodějově smrti (885) paradoxně napomohlo k rozšíření jejich díla. A byl to právě cyrilometodějský spisovný jazyk, který sehrál zásadní roli při christianizaci dalších slovanských zemí. Hlaholice se nakonec udržela jen u Chorvatů v oblasti Dalmácie. U východních Slovanů byla brzy nahrazena cyrilicí. Staroslověnština zde ale zůstala nadlouho jazykem literárním a natrvalo i liturgickým.

My už dnes sice hlaholici nepoužíváme, ale stále platí, že to byli právě Konstantin s Metodějem, kteří nás naučili číst a psát a pozvedli nás tak na stejnou úroveň s předními kulturními národy.

Jejich obdivuhodné dílo, vytvořené v krátkém čase, tak položilo základ pro vznik náboženské, kulturní a posléze i národní a státní svébytnosti slovanských národů.

Svým způsobem misijní práce, která byla vedena snahou o srozumitelnost a přihlížela k potřebám a zvláštnostem doby a místa, se stali trvalými vzory pro hlásání Evangelia v odlišných kulturách.

Slavme proto svaté bratry Cyrila a Metoděje – apoštoly a učitele Slovanů.

① Znázornění hlaholských písmen a textů na dveřích zdejšího kostela připomíná stěžejní přínos a odkaz Cyrilometodějské mise, kterým je SLOVO ve svém náboženském i kulturním významu. Na hlavním vchodu je vyobrazena hlaholská abeceda rekonstruovaná podle nejstarší dochované literární památky českého národa (tzv. Kyjevských listů). Začíná písmenem A, které má tvar kříže. (Výslovnost i názvy jednotlivých liter jsou uvedeny v následující tabulce.) Dvě kliky s písmeny S odkazují na slovanské věrozvěsty, kteří nám otvírají dveře k *„poznání věcí Božských i lidských“*.

A *azъ*	B *buky*	V *vědě*	G *glagoľi*	D *dobro*	E *jestъ*
Ž *živěte*	DZ *dzělo*	Z *zemlja*	I *iže*	I *i*	G’ *děrv*
K *kako*	L *ljudьje*	M *myslite*	N *našь*	O *onъ*	P *pokojь*
R *rьci*	S *slovo*	T *tvrьdo*	U *ukъ*	F *frъtъ*	CH’ *chěrъ*
O *otъ*	ŠT *šta*	C *ci*	Č *črьvь*	Š *ša*	Ъ *jer*
Ь *jer*	Ě *jatь*	CH *chěrъ*	JO *jo*	JU *ju*	Ę *ęsъ*

② ⱄⱁⱏⰻⰳⰻⰽⱏ ⱎⰰ ⱄⰾⱁⰲⱁ

Vedlejší dveře nesou nápis ISKONI BĚ SLOVO, tedy *„Na počátku bylo Slovo“*, což je první věta Evangelia sv. Jana a také zřejmě první věta vůbec, která byla napsána slovanským jazykem. Oním slovem je Ježíš Kristus, Syn Boha, který se stal člověkem a přebýval mezi lidmi.

③ ⱄⰾⱁⰹⰻⱅⰵ ⱄⰾⱁⰲⱁ

Na dveřích do sakristie je napsáno SLYŠITE SLOVO. Jedná se o úryvek z Proglasu, originálního staroslověnského textu napsaného sv. Cyrilem, který tvoří předmluvu k Evangeliím. Autor se zde obrací na všechny Slovany: *„Slyšte všichni lidé slovanští, slyšte Slovo, od Boha přišlo, slovo, jež krmí lidské duše, slovo, jež sílí srdce i rozum, slovo to, jež vede k poznání Boha.”*

④ ⱏⱏⰻⰽⱁ ⱀⰰⰻⱏⱁⰾⱁⰽⱏ ⑤ⱏ ⱂⱁⱄⰾⱁⰲⰾⱁⱏ

Zbylé dvoje dveře nesou ve staroslověnštině jména Soluňských bratří, kteří osvítili slovanské národy hlásaným Slovem: SVĘTI KÜRILЪ I METODII.

Kostelní dveře byly dokončeny v roce 2019 k 1150. výročí smrti sv. Cyrila díky darům místních farníků a obce Bílovice nad Svitavou.